

Emelt szintű szóbeli érettségi témakörök földrajzból

A vizsgára történő felkészítéshez, felkészüléshez elengedhetetlen a földrajz vizsgatárgy részletes vizsgakövetelményeinek (tartalmi vizsgakövetelmények és vizsgaleírás), azaz a 40/2002 (V. 24.) OM rendelet vonatkozó részének tanulmányozása.

A tartalmi követelmények megmutatják, hogy mit és milyen mélységben kell elsajátítani ahhoz, hogy a vizsga sikeres legyen, míg a vizsgaleírás a vizsga szerkezetére, a feladatsor, illetve tételsor jellemzőire vonatkozóan nyújt hasznos információkat, valamint ebben található az emelt szintű szóbeli vizsga témakörei és azok tematikai arányai is.

A földrajz tételkészítő bizottság – a diákok felkészülését segítő – közzéteszi az egyes témakörökhöz kapcsolódó témákat. Ezek azonban nem azonosak az emelt szóbeli vizsga tételcímeivel, azoktól tágabbak, átfogóbbak.

1. feladat - Általános természetföldrajz, a kontinensek illetve Magyarország természetföldrajza

Térképi ismeretek

- Térképi ismeretek, térképi ábrázolás, tájékozódás a térképen
- A távérzékelés, a műholdfelvételek

Kozmikus környezetünk

- A csillagászati ismeretek fejlődése. A Nap és a Naprendszer jellemzői, mozgástípusok és következményeik

A geoszférák földrajza

- A geoszférákat ért környezetszennyezés következményei. A geoszférák kölcsönhatásai

A Föld mint kőzetbolygó szerkezete és folyamatai

- A Föld gömbhéjas szerkezete, a geoszférák jellemzői és fejlődése
- A földtörténet fő eseményei
- A Föld nagyszerkezeti egységei
- A kőzetlemez-mozgások következményei
- A hegységképződés, hegységrendszerek
- A kőzetburok (litoszféra) építőkövei, ásványkincsek
- A földfelszín formálódása – a külső (földrajzi) és a belső (geológiai) erők felszínformáló tevékenysége
- Talajképződés, főbb talajtípusok

A vízburok földrajza

- A vízburok kialakulása, tagolódása, tulajdonságai és mozgásai
- A szárazföld felszíni és felszín alatti vizeinek jellemzői
- A vízburok mint gazdasági erőforrás
- A karsztosodás

A légkör földrajza

- A légkör kialakulása, anyaga és szerkezete
- A légkörben lejátszódó folyamatok, jelenségek (a levegő felmelegedése, mozgása, felhő- és csapadékképződés)

Földrajzi övezetesség

- A földrajzi övezetesség rendszere, az egyes övezetek egyedi jellemzői. A függőleges földrajzi övezetesség rendszere

A kontinensek természetföldrajza

- Európa, Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália szerkezeti felépítése és természetföldrajzi jellemzői

Magyarország és tájainak természetföldrajza

- A Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői
- Magyarország természetföldrajzi adottsági (domborzat, földtörténeti fejlődés, éghajlat, felszíni és felszín alatti vizek, talajtakaró, természetes növénytakaró, ásványkincsek és egyéb természeti erőforrások)
- Magyarország nagytájainak természetföldrajzi jellemzői

2. feladat - Általános társadalomföldrajz, regionális társadalmi-gazdasági földrajz

Társadalmi folyamatok a 21. század elején

- A Föld népességföldrajzi jellemzői
- Településtípusok, urbanizáció. A városok szerkezete, a nagyvárosok élete

A világgazdaság jellemző folyamatai

- A nemzetgazdaságok és a világgazdaság – centrum és periféria, a fejlődést befolyásoló tényezők
- Integrációs folyamatok, az integrációk fejlődése
- A globalizáció, a globálissá váló világgazdaság működésének jellemzői
- A monetáris világ működésének jellemzői: eladósodás, adósságválság, nemzetközi tőkeáramlás, tőzsde, értékpapírok
- A gazdasági szektorok és szerepük átalakulása, telepítő tényezők, jelentőségük változása
- A világ főbb politikai, gazdasági és pénzügyi szervezetei

Magyarország földrajza. Helyünk a Kárpát-medencében és Európában

- A Kárpát-medence és benne Magyarország társadalomföldrajzi jellemzői, az országhatárokon átívelő kapcsolatok
- Hazánk népesség- és településföldrajzi sajátosságai
- A rendszerváltás hatása Magyarország társadalmi-gazdasági életére
- A társadalmi-gazdasági fejlettség területi különbségei hazánkban, a nagyrégiók eltérő társadalmi-gazdasági jellemzői és fejlettsége
- Magyarország nagytájainak társadalmi-gazdasági, környezeti sajátosságai, védett értékei

A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában

- Az Európai Unió
- Európa általános társadalomföldrajzi képe
- Az Európai Unió magterületei: Németország, Franciaország, Benelux államok. Az Unióhoz sajátosan kapcsolódó Egyesült Királyság
- Fejlett gazdaságú országok Európa közepén: Ausztria, Svájc
- A gazdasági felzárkózás lehetőségei Dél-Európa országainak példáján
- Kelet-, Közép- és Délkelet-Európa rendszerváltó országainak jellemzői: Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Románia, délszláv államok eltérő fejlődési útjai (Szlovénia, Horvátország, Szerbia)
- Kelet-Európa: Oroszország és Ukrajna

Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi-gazdasági jellemzői

- Afrika társadalmi-gazdasági, környezeti jellemzői, a társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei
- Ausztrália és Óceánia társadalmi-gazdasági, környezeti jellemzői, a világgazdaságban betöltött sajátos szerepe
- DK-Ázsia iparosodott és iparosodó országainak sajátos gazdasági fejlődése

- Ny-Ázsia (arab országok, Izrael) társadalmi és gazdasági sajátosságai, világgazdasági szerepe
- Japán, Kína, India – az országok társadalmi-gazdasági fejlődésének sajátos vonásai, világgazdasági szerepük változása
- Az Amerikai Egyesült Államok társadalmi-gazdasági fejlődését befolyásoló tényezők, a gazdaság szerveződésének területi jellemzői
- Latin-Amerika sajátos társadalmi-gazdasági fejlődése Mexikó, Brazília példáján
Egyedi szerepkörű országok Latin-Amerikában (üdülősziget, adóparadicsom, „banánköztársaság”)

Globális kihívások - a fenntarthatóság kérdőjelei

- Globális környezeti problémák társadalmi-gazdasági vonatkozásai: élelmezési válság, vízellátás, energiaválság, a gazdaság okozta környezeti problémák, az egyes geoszférák szennyeződéséből adódó környezeti veszélyek
- Az egyes földrajzi övezetek, övek sajátos környezeti problémáinak társadalmi-gazdasági vonatkozásai